

کلمه طیه

خانواده قرآنی در پرتو رهنمودهای مقام معظم رهبری (مدظله العالی)

www.ketab.ir

مرشنامه	:	خامنه‌ای، سیدعلی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ - Khamenei, Seyyed Ali
عنوان و نام پدیدآور	:	کلمه طیبه خانواده قرآنی در پرتو رهنمودهای مقام معظم رهبری (مدظله العالی) / به کوشش ابراهیم یعقوبیان، مهدی اسمعیلی صدرآبادی، اکبر ولی‌پور، سازمان فعالیتهای قرآنی دانشگاهیان کشور، اداره پژوهش؛ مدیر اجرایی طرح حمیدرضا یونسی. تهران: سازمان جهاد دانشگاهی تهران، انتشارات، ۱۳۹۴.
مشخصات نشر	:	۱۶۴ ص.
مشخصات ظاهری	:	978-600-133-189-3
شابک	:	
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
یادداشت	:	واژه‌نامه.
یادداشت	:	کتابنامه: ص. ۱۵۹.
موضوع	:	خامنه‌ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ - -- نظریه درباره خانواده
موضوع	:	خامنه‌ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ - -- پیام‌ها و سخنرانی‌ها
موضوع	:	خانواده‌ها -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	:	تمدن اسلامی
شناسه افزوده	:	یعقوبیان، ابراهیم، ۱۳۵۳ - گردآورنده
شناسه افزوده	:	اسمعیلی صدرآبادی، مهدی، ۱۳۶۵ - گردآورنده
شناسه افزوده	:	ولی‌پور، اکبر، ۱۳۶۵ - گردآورنده
شناسه افزوده	:	یونسی، حمیدرضا، ۱۳۶۰ -
شناسه افزوده	:	جشنواره ملی مطالعات قرآنی دانشجویان ایران (پنجمین : ۱۳۹۵ : تهران)
شناسه افزوده	:	سازمان فعالیتهای قرآنی دانشگاهیان کشور. اداره پژوهش
رده بندی کنگره	:	DSR ۱۶۹۲/۶۲ ص ۱۳۹۴
رده بندی دیوب	:	۹۵۵/۰۸۴۴۰۹۲
شماره کتابشناختی ملی	:	۴۰۸۵۳۸۴

کلمه طیبه خانواده قرآنی در پرتو رهنمودهای مقام معظم رهبری (مدظله العالی)

به کوشش: ابراهیم یعقوبیان، مهدی اسمعیلی صدرآبادی، اکبر ولی‌پور، حمیدرضا یونسی

ناشر: انتشارات سازمان جهاد دانشگاهی تهران

به سفارش سازمان فعالیتهای قرآنی دانشگاهیان کشور

طراح روی جلد: سیدمحسن حسینی

ناظر چاپ: احمدآرش

لیتوگرافی: زاویه نور

چاپ و صحافی: چاپ رامین

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه

قیمت: ۸۰/۰۰۰ ریال

نوبت چاپ: اول - بهار ۱۳۹۵

ISBN: 978-600-133-189-3

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۳۳-۱۸۹-۳

<http://jahat.ir>

نشانی: تهران - صندوق پستی ۱۸۶-۱۳۱۴۵

en.jahat@gmail.com

تلفن: ۶۶۹۵۴۳۸-۶۶۶۶۴۹۴۱ تلفکس: ۶۶۹۷۳۴۲۳-۶۶۶۹۰۷۴۲

تلفن مراکز پخش: ۶۶۶۹۰۷۴۰ - ۶۶۶۹۰۷۴۲ - ۶۶۹۷۳۴۲۳

این اثر، مشمول قانون حمایت مولفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هرکس تمام یا قسمتی از

این اثر را بدون اجازه مولف یا ناشر تکثیر و کپی برداری نماید مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

فهرست

۷	پیش‌گفتار
۹	مقدمه: تمدن نوین اسلامی
۱۱	فصل اول: چیستی تمدن
۱۲	تمدن و فرهنگ
۱۴	اعتلا و انحطاط تمدن‌ها
۱۵	اصالت و التقاط تمدن‌ها
۱۷	فصل دوم: ماهیت تمدن اسلامی
۱۷	تشکیل تمدن اسلامی
۱۸	دوران شکوفایی و اعتلای تمدن اسلامی
۲۱	تأثیر تمدن اسلامی بر تمدن غرب
۲۳	عصر انحطاط و زوال تمدن اسلامی
۲۵	فصل سوم: بازسازی تمدن اسلامی
۲۵	علل تکوین و شکوفایی تمدن اسلامی
۳۰	معناشناسی تمدن نوین اسلامی
۳۳	مؤلفه‌های لازم برای بازسازی تمدن اسلامی
۳۴	نشانه‌های تحقق تمدن نوین اسلامی
۴۵	بخش اول: کلیات
۴۷	فصل اول: تعریف خانواده
۴۷	خانواده، کلمه طیبه یا نهاد پاک
۵۰	تعاریف مختلف خانواده
۵۱	سیر تکوینی خانواده

فصل دوم: کارکردهای خانواده ۵۵

آرامش، اکمال و اتمام شخصیت ۵۶

انتقال فرهنگ و تمدن ۶۲

تأمین نیاز جنسی ۷۲

تولید مثل ۷۴

تربیت فرزندان و حمایت از آنان ۷۷

بخش دوم: عوامل تشکیل خانواده ۸۵

فصل اول: زمینه‌های ازدواج و تشکیل خانواده ۸۷

ازدواج؛ یک ارزش اسلامی ۸۷

ازدواج در همه ادیان ۹۴

نوع و نوع ازدواج بر مبنای مصلحت ۹۷

موانع ازدواج ۱۰۶

جنبه‌های ازدواج ۱۰۸

مبارزه با عادت جاهلی، غلط ۱۱۰

موانع ازدواج ۱۱۴

فصل دوم: معیارهای ازدواج ۱۱۹

فصل سوم: بایدها و نبایدهای جنین ازدواج ۱۲۷

تجملات ۱۲۷

اسراف ۱۳۰

مهریه ۱۳۳

جهیزیه ۱۳۸

فصل چهارم: عوامل تحکیم خانواده ۱۴۳

ایمان و رعایت احکام اسلام ۱۴۳

عبارسنجی ۱۴۵

عشق و محبت ۱۴۶

عفاف و حجاب ۱۵۲

منابع و مأخذ ۱۵۹

پیش‌گفتار

در اندیشه اسلامی حرکت به سمت کمال در تمام ابعاد یک سیر دائمی است لذا در ذات ایمان مؤمن جهانی اندیسیدن و اصلاح امور در سطح جهانی در همه ابعاد نهفته و مستقر می‌باشد و مؤمن در مسیر اصلاح جزئی‌ترین آثار خود، همواره اصلاح جهانی را دنبال می‌کند.

دغدغه و داعیه احیای تمدن نوین اسلامی چیزی جز لازمه ذاتی ایمان نیست و می‌توان ادعا کرد این آرمان در تک‌تک حالات و ظرفیتهای مومنانهای حضور و ظهور دارد اگر در روایات، توصیه می‌شود که هر کس می‌خواهد این مظهر را باور آن حضرت باشد می‌بایست تقوی و ورع را رعایت کند از همین حقیقت حکایت می‌نماید: «مَنْ شَرُّهُ أَنْ يَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ الْقَائِمِ فَلْيَنْتَظِرْ وَلْيَعْمَلْ بِالْوَرَعِ وَمَحَاسِنِ الْأَخْلَاقِ» (مستدرک سفینه البحار، ج ۳، ص ۸۴) «...»

حرکت به سمت احیای تمدن اسلامی که مورد تأکید فراوان رهبر معظم انقلاب است می‌بایست به‌شکلی تبیین شود که همگان درک صحیحی از این حقیقت پیدا کنند. این فرمان را در دل همان زمینه‌سازی ظهور و حقیقت انتظار ببینند چرا که روح بندگی مؤمن، پیوسته به ولایت نیست و از این ولایت در عصر غیبت با تعبیر انتظار یاد می‌شود.

تمدن نوین اسلامی چیزی نیست که بخواهیم آن را صرفاً در بحث‌های سیاسی، اقتصادی و یا حتی اجتماعی و فرهنگی و یا علمی دنبال کنیم؛ تمدن نوین اسلامی ریشه در غدا دارد. از بصیرت فاطمی (س) عبور می‌کند و از صبر حسینی (ع) و حماسه حسینی (ع) سیراب می‌شود. در مکتب عبادت و معرفت و تربیت توسعه پیدا می‌کند و بزرگترین جلوه قرآن و عترت می‌گردد.

مثل تمدن نوین اسلامی همان مثل کلمه طیبه است که خداوند متعال می‌فرماید: «أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَزْلَاهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ * تُؤْتِي أُكْلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ» (ابراهم/۲۴ و ۲۵)

اما آنچه که می‌بایست اتفاق بیافتد آن است که ما در جزئی‌ترین مسائل دینی، اخلاقی و معنوی از هدف جهانی غافل نشویم و آنها را در یک خط و افق هماهنگ ببینیم و یا هماهنگ‌سازی کنیم.

می‌بایست هر آنچه را که به عنوان دین بر روی آن تأکید می‌نمائیم آن را در عرصه بین‌الملل و جهانی هم ارزیابی نماییم که آیا این رفتار و الگو چقدر ظرفیت هدایت جهانی را دارد اگر پیامبر کرم (ص) پیامبر خاتم جهانیان است و اگر قرآن کتاب جاویدان و هدایت برای جامعه بشری در طول تاریخ است، و اگر ائمه (ع) ائمه تاریخ‌اند پس دینداری و دین‌شناسی ما هم می‌بایست در همین طراز قرار گیرد.

به جهت اینکه نگاه تمدنی نگاه چند جانبه و چند بعدی است، برای نهادینه‌سازی این مفهوم در اندیشه اسلامی می‌بایست راهکار و گذرگاهی اندیشیده شود و شاید این گذرگاه خانواده باشد. موضوع خانواده که شاید بتوان آن را هسته اصلی تمدن و یا تمدن کوچک نامید، بعد از وحید-محور و رکن اندیشه دین در تمام حوزه‌ها است. همچنان که در پیامبر خاتم (ص) می‌فرماید: «در اسلام هیچ‌بنایی ساخته نشد، که نزد خدای عز و جل محبوبتر و ارجمندتر از ازواج باشد» (بحار الانوار، ج ۱۰۳، ص ۲۳۲) این نکته را از آیاتی که در باب تکریم والدین که تماماً بدان تفسیر شده نیز می‌توان استفاده کرد که هسته اصلی و مرکزی تمدن توحیدی، خانواده است. «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاطِيعُوا أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِئُكُمْ فِي آلِهِ لَعَلَّكُمْ أَتَقَرُّوْنَ إِلَى اللَّهِ يَهْدِيَكُمْ لِمَنْزِلٍ مُّبِينٍ» (سوره احزاب، ۳۳/۱) «وَلَا تَنْهَازُهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا» (اسراء/ ۳۳/۲)

کسانی که اندیشه دینی آنان با خانواده محوری عجین شده اینان از هر کس دیگری بهتر و عمیق‌تر می‌توانند مدیریت تمدن نوین اسلامی را درک و به سمت حل مسائل آن پیش‌روی نمایند.

از آنجا که مخاطبین اصلی این کتاب جوانان و قشر دانشجو هستند و عمدتاً جریان ازدواج در همین دوران شکل می‌گیرد و هماهنگی بین این نقطه آغازین (ازدواج و تشکیل خانواده) و نقطه نهایی و هدف آرمانی (تمدن نوین اسلامی) ضروری به نظر می‌رسد تا این مسیر برای نسل امروز و فردای ما مسیری هموار و روشن باشد. بنا بر آنچه به اختصار بیان شد، در این اثر، بعد از طرح مباحثی در تبیین مفهوم تمدن نوین اسلامی، بحث خانواده، در اولویت قرار گرفته است.

سازمان فعالیت‌های قرآنی

دانشگاهیان کشور

تابستان ۱۳۹۳